

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 507/2021-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Frankom, Popradská 82, Košice, proti postupu Okresného súdu Čadca v konaní sp. zn. 7C/31/2006, postupu Krajského súdu v Žiline v konaní sp. zn. 6Co/205/2017 a postupu Krajského súdu v Žiline v konaní sp. zn. 6Co/145/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Čadca v konaní sp. zn. 7C/31/2006 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 560/2016 z 27. októbra 2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Postupom Krajského súdu v Žiline v konaniach sp. zn. 6Co/205/2017 a sp. zn. 6Co/145/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
3. Krajskému súdu v Žiline **prikazuje** v konaní sp. zn. 6Co/145/2020 konať bez zbytočných prietahov.

4. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadost'učinenie **1 900 eur**, ktoré jej **je** Okresný súd Čadca **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadost'učinenie **900 eur**, ktoré jej **je** Krajský súd v Žiline **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
6. Krajský súd v Žiline **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **576,12 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
7. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevychováje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 507/2021 zo 16. septembra 2021 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 16. augusta 2021, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Sťažovateľka tiež navrhuje prikázať okresnému súdu aj krajskému súdu v konaní sp. zn. 6Co/145/2020 konať bez zbytočných priet'ahov, priznať primerané finančné zadost'učinenie proti okresnému súdu 9 000 eur a proti krajskému súdu 3 000 eur a nahradiť trovy konania.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je v spore o vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Konanie v predmetnej veci sa začalo 24. marca 2006. Ústavný súd sa už vecou sťažovateľky zaoberal v náleze č. k. II. ÚS 560/2016 z 27. októbra 2016 a priet'ahy okresného súdu v konaní sp. zn. 7C/31/2006 už deklaroval.
3. Okresný súd vo veci sťažovateľky meritórne rozhodol rozsudkom 8. marca 2017. Krajský súd zrušil rozsudok a vrátil vec na ďalšie konanie s konštatovaním procesnej nedôslednosti. Po vrátení vecí okresný súd opätovne vo veci rozhodol 3. júna 2020. V dôsledku odvolania sťažovateľky vec prejednáva krajský súd s tým, že prípad nie je právoplatne uzavretý.
4. Ústavný súd 9. decembra 2021 zistil, že konanie na krajskom súde vedené pod sp. zn. 6Co/145/2020 k dnešnému dňu nie je ukončené, nie je ani nariadený termín pojednávania. Spis okresného súdu sp. zn. 7C/31/2006 sa teda ešte stále nachádza na krajskom súde.
5. Sťažovateľka namieta viaceré nedostatky súdov, týkajúce sa nečinnosti a nesprávneho postupu súdov. Konanie ako celok trvá 15 rokov, čo podľa sťažovateľky porušuje aj jej právo na súdnu ochranu. Podľa sťažovateľky k priet'ahom prispela aj nesústreďenú činnosť súdov v časovom úseku

medzi prvým rozhodnutím okresného súdu a zrušením tohto rozhodnutia v trvaní približne 2 a pol roka.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že od právoplatnosti nálezu sp. zn. II. ÚS 560/2016 v konaní sp. zn. 7C/31/2006 riadne koná, a poukázal na skutočnosť, že sťažovateľka namieta zbytočné prietahy v konaní týkajúce sa obdobia, keď bol spis na krajskom súde (od 3. októbra 2017 do 12. augusta 2019).

7. Krajský súd vo svojom vyjadrení uviedol, že v preskúmvanej veci ide o skutkovo a právne zložitú vec, ktorá je svojím obsahom rozsiahla. Krajský súd dĺžku konania ospravedlňoval práceneschopnosťou, opakovanou zmenou sudcu, nápadom veci, rozhodovaním prednostnej agendy a nepriaznivou pandemickou situáciou.

8. Zúčastnená osoba, ktorou je [REDAKOVANÉ], vo svojom vyjadrení uviedol argumentáciu týkajúcu sa veci samej. Tiež poznamenal, že konanie na okresnom súde trvá 15 rokov a 7 mesiacov a tak je podľa jeho názoru ústavná sťažnosť opodstatnená aj vo vzťahu k nemu. Tiež uviedol, že ústavný súd sa už ústavnými sťažnosťami v jeho veci zaoberal (I. ÚS 355/2014, I. ÚS 401/2016, I. ÚS 48/2020).

9. Sťažovateľka vo svojom ďalšom podaní uviedla, že nesúhlasí s tvrdeniami zúčastnenej osoby k veci samej a že zbytočné prietahy v konaní majú byť posúdené ako celok. Podľa jej názoru dôvody, ktorými všeobecné súdy ospravedlňujú dĺžku konania, nie sú ústavne akceptovateľné. V závere sa pridržiava argumentácie uvádzanej v ústavnej sťažnosti.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej

rozhodovacej činnosti, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote v ich všeobecnom poňatí je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (I. ÚS 47/03, IV. ÚS 205/03). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02, III. ÚS 204/2021) a (iv) významu pre sťažovateľku (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

14. Ústavný súd vo veci sťažovateľky sp. zn. II. ÚS 560/2016 už vyslovil, že konanie o vyporiadanie BSM je vzhľadom na dokazovanie skutkovo a právne náročnejšie (cca 1200 strán). Nepochybne výrazný podiel z dokazovania dopadá na znalecké dokazovanie. Tu ústavný súd považuje za dôležité konštatovať, že zodpovednosť za prípravu veci a rýchle konanie je na príslušnom sudcovi (rozsudok ESLP z 25. 6. 1987, vo veci Capuano proti Taliansku, sťažnosť č. 9381/81).

15. Ústavný súd zdôraznil, že právu sporových strán na efektívny, rýchly a účelný postup súdu v sporovom konaní, t. j. právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zodpovedá zároveň procesná povinnosť strán sporu prispievať k dosiahnutiu účelu súdneho konania včasným reagovaním na pokyny súdu a oznámením potrebných skutočností (IV. ÚS 244/04). V správaní sťažovateľky však neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania.

16. Ústavný súd svoj prieskum vo vzťahu k postupu okresného súdu sústredil na obdobie po právoplatného nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 560/2016 z 27. októbra 2016, a teda vo vzťahu k tomuto obdobiu v trvaní takmer piatich rokov. Okresný súd po skoršom náleze priebežne vykonával procesné úkony a meritórne rozhodol rozsudkom 8. marca 2017. Na základe odvolania bol 31. mája 2019 rozsudok okresného súdu krajským súdom zrušený a vrátený na nové rozhodnutie pre jeho nedôslednú a nesústredenú činnosť. Po vrátení vecí okresný súd opätovne vo veci rozhodol 3. júna 2020 a v dôsledku odvolania sťažovateľky sa vec nachádza na krajskom súde.

17. Aj v tých najzložitejších právnych veciach je neakceptovateľnou tak dlhá doba vybavovania veci. Za ústavne akceptovateľnú dobu súdneho konania na jednom stupni možno považovať v závislosti od povahy veci konanie v trvaní dva až tri roky a takáto dĺžka konania nemusí byť v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (rozsudok ESLP z 15. 10. 1999 vo veci Humen proti Poľsku, sťažnosť č. 26614/95).

18. Ústavný súd považuje z chronológie úkonov za preukázané, že spis bol od 3. októbra 2017 do 12. augusta 2019 na krajskom súde, teda takmer dva roky. V druhom odvolacom konaní bol zmenený senát krajského súdu, a preto je konanie vedené pod sp. zn. 6Cp/145/2020. Od nápadu veci krajskému súdu 23. októbra 2020 do podania ústavnej sťažnosti 16. augusta 2021 krajský súd o odvolaní sťažovateľky nerozhodol. Ústavný súd konštatuje, že v poradí druhej odvolacie konanie v predmetnej veci prebieha na krajskom súde v trvaní jedného roka. Ústavný súd za ústavne akceptovateľnú dobu vzhľadom na už opakované odvolacie konanie nepovažuje dobu nad jeden rok

(III. ÚS 42/2016, III. ÚS 421/2017, III. ÚS 106/2018). Je tak zrejmé, že krajský súd prispel k celkovej dĺžke konania.

19. Ústavný súd poukazuje na priliehavú judikatúru ESĽP (rozsudok z 13. 10. 2009 vo veci Kiš proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 3673/05; rozsudok z 26. 6. 2009 vo veci Gajdoš proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 19304/04, rozsudok z 8. 10. 2013 vo veci Frigo proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 16111/11), ako aj vlastnú rozhodovaciu činnosť (III. ÚS 43/2015, I. ÚS 123/2015), podľa ktorej je vec potrebné hodnotiť v súvislosti s posudzovaním zbytočných prietahov v konaní ako jeden celok.

20. K námietke krajského súdu týkajúcej sa práceneschopnosti, opakovanej zmeny sudcov, nápadom vecí a rozhodovaním prednostnej agendy ústavný súd uvádza, že už viackrát vyslovil, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu.

21. Dĺžka posudzovaného obdobia sa predĺžila aj v dôsledku mimoriadnej pandemickej situácie. Avšak ani epidemiologická situácia nepredstavuje zásadnú prekážku pre fungovanie súdnictva (III. ÚS 421/2020). Ústavný súd tiež konštatuje, že dĺžka súdneho konania by mala v „rozumnej miere“ zodpovedať intenzite faktorov, ktoré môžu konanie predlžovať (III. ÚS 49/01). V súlade s judikatúrou ESĽP je ukončenie súdneho konania v primeranom čase základným ľudským právom (rozsudok ESĽP z 29. 5. 1986 vo veci Deumeland proti Nemecku, sťažnosť č. 9384/81).

22. V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

23. Ústavný súd dobu rozhodovania presahujúcu obdobie desiatich rokov od podania návrhu na vyporiadanie BSM (24. marca 2006) so zohľadnením ďalších päť rokov od nálezu ústavného súdu (II. ÚS 560/2016) považoval za ústavne neakceptovateľnú dobu na riešenie akejkoľvek zložitej právnej otázky (III. ÚS 62/06). Keďže ústavný súd zistil neefektívnu a nesústredenú činnosť okresného súdu po predchádzajúcom náleze a nečinnosť krajského súdu, vyslovil vo vzťahu k obidvom súdom porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V súlade s judikatúrou ústavného súdu (III. ÚS 243/2017, III. ÚS 451/2017, II. ÚS 481/2017) v prípadoch extrémnych prietahov v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07). Ústavný súd zohľadnil celkovú dĺžku konania, no nemohol nebrať zreteľ na už raz poskytnutú ochranu ústavným súdom nálezom sp. zn. II. ÚS 560/2016, ktorá opodstatňuje záver o ochrane poskytnutej podľa

čl. 48 ods. 2 ústavy (tiež čl. 6 ods. 1 v komponente včasnosti) ako postačujúcej. Z uvedeného dôvodu ústavnej sťažnosti v časti o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy nevyhovelo.

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie, príkaz konať a náhrada trov konania

24. Konanie v posudzovanej veci po náleze ústavného súdu trvá ďalších päť rokov. Ústavný súd deklaroval porušenie uplatnených práv postupom okresného súdu aj krajského súdu. Keďže ústavný súd v predchádzajúcom náleze nevyslovil príkaz krajskému súdu vo veci konať a vec stále nie je rozhodnutá, ústavný súd doplnil ochranu aj o uloženie tohto príkazu vo vzťahu ku krajskému súdu (čl. 127 ods. 2 ústavy).

25. Sťažovateľka sa domáhala aj primeraného finančného zadosťučinenia; proti okresnému súdu 9 000 eur a proti krajskému súdu 3 000 eur. Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 132/2012). Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia zohľadnil dĺžku konania, predmet sporu, význam sporu pre sťažovateľku (rozsudok ESĽP zo 16. 12. 2003 vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58172/00) a postup súdu. Z rozhodovacej činnosti ESĽP vyplýva, že spravodlivé finančné zadosťučinenie priznáva podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu (III. ÚS 204/2010). Ústavný súd zohľadnil, že sťažovateľke ústavný súd predchádzajúcim nálezom za obdobie desiatich rokov konania priznal finančné zadosťučinenie 3 000 eur. So zohľadnením tejto skutočnosti sťažovateľke podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie 1 900 eur proti okresnému súdu, ktorého podiel na prietáhoch vrátane zohľadnenia nesústreďenosti spojenej so zrušením rozsudku bol výraznejší, a 900 eur proti krajskému súdu. Aj deklarácia porušenia základných práv, príkaz konať, ako aj náhrada trov konania implicitne zahŕňajú satisfakčný prvok (I. ÚS 70/2012, I. ÚS 257/08).

26. Sťažovateľka má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie, príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a repliky) v sume trikrát po 181,17 eur, režijný paušál v sume trikrát po 10,87 eur. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 576,12 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu